

KHEINRICH VON
KLEIST

Legenda lui
Michael Kohlhaas

(Dintr-o cronică veche)

Traducere din limba germană
de Alice Voinescu

POLIROM
2020

— Ah, te înțeleg, strigă ea. Acum nu-ți mai trebuie decât arme și cai, tot ce prisoște îl poate lua cine vrea!

Și zicînd acestea, își întoarse fața de la el, se trînti pe un scaun și se porni pe plîns. Încremenit, Kohlhaas zise:

— Dragă Lisbeth, ce faci? Dumnezeu m-a binecuvîntat dîndu-mi soție, și copii, și avere. Oare să doresc, pentru întîiași dată, ca soarta mea să fi fost alta? Si se așeză prietenos lîngă Lisbeth care, roșind, îl cuprinse după grumaz la auzul acestor vorbe.

— Spune-mi, o întrebă el, dîndu-i la o parte cîrlionții de pe frunte, ce să fac? Să nu-mi cer dreptul? Să mă duc la Tronkenburg și să mă ploconesc înaintea cavalerului, să-mi dea caii înapoi, să încalec și să tî-i aduc acasă? Lisbeth nu îndrăzni să strige: „Da, da, da!“. Plîngînd, își scutură capul, își cuprinse soțul cu putere și îi acoperi pieptul cu sărutări fierbinti.

— Ei bine, exclamă Kohlhaas, dacă tu simți că pentru a-mi urma negoțul am nevoie de dreptate, atunci dă-mi libertatea de care am trebuință ca să mi-o dobîndesc.

Se ridică și îi spuse argatului, care venise să-i raporteze că a înșeuat roibul, ca a doua zi să înhame și murgii și s-o ducă pe soția sa la Schwerin. Lisbeth însă îi mărturisi că se gîndise între timp la ceva. Se ridică, își șterse ochii de lacrimi și îl întrebă pe Kohlhaas, care se așezase la un pupitru, dacă n-ar vrea s-o lase să plece ea în locul

lui la Berlin și să-i încredințeze și jalba, ca s-o înmîneze principelui. Kohlhaas, mișcat din mai multe pricini de această întorsătură, o luă pe Lisbeth pe genunchi și îi spuse:

— Femeie iubită, asta nu se poate! Principalele este păzit strășnic și cine vrea să se apropie de el are de întîmpinat multe primejdii!

Lisbeth răspunse că e de o mie de ori mai ușor pentru o femeie decât pentru un bărbat să se apropie de persoana principelui elector.

— Dă-mi mie plîngerea, zise ea din nou, și dacă nu dorești mai mult decât s-o vezi în mîna principelui, fac prinsoare că o va primi!

Kohlhaas, care avusese multe dovezi ale bărbăției și înțelepciunii ei, o întrebă în ce fel socotește să-și pună gîndul în fapte. Plecîndu-și ochii, rușinată, Lisbeth mărturisi că pe vremuri majordomul palatului princiar, pe cînd era în serviciu la Schwerin, o ceruse în căsătorie, iar acum, deși însurat și părintele mai multor copii, n-o uitase de tot; în sfîrșit, să se bîzuie pe ea, că va ști să se folosească de această împrejurare, și îi mai spuse altele și altele, ce ar fi prea lungi de povestit. Kohlhaas o sărută plin de bucurie, zise că primește propunerea ei și o învăță că pentru a-l întîmpina pe principie chiar la palat nu e nevoie de altceva decât să tragă în gazdă la soția fostului ei pețitor. Îi dădu jalba, puse să înhame murgii și o

trimise, învelită bine, cu Sternbald, sluga credincioasă.

Această călătorie fu însă pasul cel mai nenorocit dintre toate încercările zadarnice pe care le făcuse în legătură cu pricina sa. Căci după puține zile, Sternbald intră în curte, mînind încet trăsura în care zacea femeia cu pieptul strivit rău de tot. Apropiindu-se palid de trăsură, Kohlhaas nu putu afla nimic cu șir despre chipul în care se întîmplase această nenorocire. După cîte spunea argatul, majordomul nu fusese acasă. Fuseseră prin urmare nevoiți să tragă la un han din apropierea palatului. În dimineața următoare, Lisbeth plecă de la han, poruncind argatului să rămînă pe lîngă cai, și se întoarse de-abia seara, în halul acesta. Se pare că voise, cu prea mare îndrăzneală, să-și facă drum spre persoana principelui și, fără vina acestuia, ci numai din pricina rîvnei sălbatrice a gărzii care îl încurga, Lisbeth promise drept în piept o lovitură cu coada unei lănci. Cel puțin aşa povestea oamenii care o aduseseră, în nesimtire, spre seară, la han, căci ea, fiind împiedicată de singele ce-i țîșnea mereu pe gură, nu putea vorbi decît prea puțin. Cererea îi fusese luată de către un cavaler. Sternbald spuse că el voise să se arunce în șa numai decît ca să aducă vestea despre nenorocita întîmplare. Dar, cu toate că medicul chemat îi arătase toată primejdia unei călătorii, Lisbeth stăruise să fie adusă la Kohlhaasenbrück

fără ca soțul ei să mai fie înștiințat. Călătoria o doborîse cu totul. Kohlhaas o culcă în pat. Lisbeth trăi cîteva zile, trudindu-se amarnic să respire. Zadarnic încercară toți s-o readucă în simțiri, pentru a căpăta unele lămuriri despre cele întîmplate. Cu ochii stinși și pierduți, femeia zacea fără să răspundă nimic. Abia cu puțin înainte de a muri, își mai veni în fire. Un preot luteran (ea trecuse, după pilda soțului ei, la credința care abia se ivise) stătu la căpătâiul ei, citind cu glas tare un capitol din Biblie. Deodată, femeia îl privi cu o căutătură întunecată, luîndu-i Biblia din mînă, ca și cum n-ar mai fi vrut să i se mai citească din ea, o răsfoi și iar o răsfoi, părînd să caute ceva. Apoi îi arătă cu degetul lui Kohlhaas, care era la capul patului, următorul verset: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine celor ce vă urăsc“. Și, strîngîndu-i mîna cu o privire însuflețită, își dădu duhul. Kohlhaas își zise: „Fie ca nicicînd iertarea lui Dumnezeu față de mine să nu se asemene cu a mea față de iuncher!“. Apoi o sărută, vîrsînd lacrimi din belșug, îi închise ochii și ieși din încăpere. Luă cei o sută de galbeni pe care-i dăduse judele drept arvună pentru grajdurile din Dresda și orîndui o îngropăciune ce ar fi fost mai potrivită pentru o prințesă decît pentru ea: un sicriu de stejar, bogat ferecat, perne de mătase cu ciucuri de aur și de argint și o groapă adîncă de opt coti, căptușită cu granit și calcar. Purtînd în brațe odrasla cea mai

mică, stătu chiar el la groapă ca să vadă cum se lucrează. Cînd sosi ziua îngropăriunii, trupul alb ca zăpada fu așezat într-o sală îmbrăcată în pînză neagră. Preotul abia sfîrșise o mișcătoare cuvîntare lîngă sicriu, cînd Kohlhaas primi drept răspuns la jalba ce fusese înmînată de răposată următoarea hotărîre: „Kohlhaas să-și ia caii de la Tronkenburg, dar, sub amenințarea pedepsei cu temniță, să nu mai facă nici un fel de demersuri în această chestiune“. Kohlhaas vîrî scrisoarea în buzunar și porunci să fie așezat sicriul pe car. De îndată ce groapa fu acoperită și crucea înfiptă deasupra ei, și după ce plecară toți cei care o întovărășiseră pe răposată pînă la mormînt, se mai aruncă o dată în fața patului ei, rămas acum pustiuit, și își spuse că nu va întîrzia să se răzbune. Se așeză și întocmi o sentință judecătorească prin care în virtutea propriei sale puteri înnăscute, îl osîndea pe iuncherul Wenzel von Tronka să-i aducă, la trei zile după primirea acestei sentințe, caii negri pe care îi oprise și îi istovise la munca cîmpului și să-i îngrașe, chiar el, în grajdul din Kohlhaasenbrück. Această sentință o trimise printr-un curier călare, căruia îi porunci ca de îndată ce o va preda, să se și înapoieze la Kohlhaasenbrück. Deoarece se scurseră cele trei zile fără să fi fost aduși caii, Kohlhaas îl chemă pe Herse, îi aduse la cunoștință cele poruncite iuncherului cu privire la îngăsatul cailor și-l întrebă două lucruri: dacă

ar vrea să plece cu el la Tronkenburg ca să-l aducă încocoace pe domnișor și dacă ar fi gata să ridice biciul asupra celui adus, cînd acesta s-ar lenevi și nu și-ar îndeplini treaba în grajdurile din Kohlhaasenbrück. Herse înțelese îndată despre ce e vorba și chiui de bucurie.

— Stăpîne, plecăm chiar azi, zise el și, zvîrlindu-și în sus căciula, îl încredință că va pune să i se împletească o curea cu zece noduri, ca să aibă cu ce să-l învețe pe iuncher cum se țesală caii.

Kohlhaas vîndu casa, sui copiii intr-o căruță și-i trimise peste graniță, iar la cădereea nopții îi chemă pe ceilalți argați, șapte la număr, toți credinciosi pînă la moarte, le dădu arme și cai și porni spre Tronkenburg.

În a treia noapte, Kohlhaas năvăli în castel cu mica lui ceată, călcîndu-i cu copitele cailor pe paznici și pe vameșii care stăteau de vorbă în poartă, și în timp ce în curtea castelului toate maghernițele cărora le dăduse foc trosneau arzînd, Herse alergă în sus, pe scara strîmtă a cancelariei, se năpusti cu bătaie și cu lovituri de pumnal asupra majordomului și a vătafului, care, pe jumătate dezbrăcați, jucau cărti, iar Kohlhaas dădu buzna în castel la iuncherul Wenzel. Astfel se năpustește din ceruri îngerul Judecății de Apoi! Iuncherul tocmai citea unei cete de tineri prieteni, în hohote puternice de rîs, sentința pe care i-o trimisese geambașul. Dar abia auzi glasul acestuia în curte